

RODOLJUB.

Glasilno „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane do konca 1891. leta 40 kr., potem pa 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

8. števil.

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1891.

I. leto.

„Figa-možje“.

Vsak naš bralec ve, da je najlepša tista pravda, katera se konča s poravnavo. Poravnava zaduši sovraštvost med pravdarji in že star pregovor pravi, da je „najslabše poravnava še vedno veliko boljše, kakor najmastnejše pravda“. Posebno pa kadar je posameznemu človeku ali pa celemu društvu braniti pred sodiščem svojo čast zoper kako razžaljenje, tedaj gotovo vsak pošten in krščanski človek rad ponudi razžalilcu roko sprave in odpuščanja, ako je zadnji le pripravljen preklicati kar je govoril in priznati, da se je po krivem pregrešil na časti in poštenji razžaljenca.

V takem položaji bila sta — kakor našim bralcem deloma že znano — pred kratkim tudi „Slovensko društvo“ in njegov list, naš „Rodoljub“. Naznanilo se nam je bilo od prijateljske strani, da je v nedeljo dne 16. avgusta t. l. na prižnici močno in grdo zabavljaval čez društvo in list gospod Gregor Jakelj, fajmošter v Goričah pri Kranji.

„Rodoljub“, na katerega že tako od vseh strani in izza vsakega grma leti kamenje, kakor v naših pregrešnih časih pač na vsakega oznanjevalca resnice, naznanil je svojim bralcem takoj, da bo branil s svojim očetom „Slovenskim društvom“ vred svojo čast in poštenje zoper gospoda fajmoštra Jakelja na pred sodiščem. To se je tudi zgodilo. Uložila se je tožba in na 24. dan septembra meseca t. l. bila je razpisana glavna obravnava zoper g. fajmoštra Jakelja na pri c. kr. okrajnem sodišči v Kranji. Na ta dan prišel je v Kranj toženi g. fajmošter sam in njegov g. zagovornik, za nas pa se je zglasil g. dr. Ivan Tavčar. Mi smo zadnjemu naročili, da nam je le za resnico in poštenje, ne pa za nekrščansko maščevanje. Postava namreč določuje za take slučaje kazni zapora od 1—6 mesecev. Ker je g. zastopnik obtoženca zagotovil, da se g. fajmošter ne spominja, da bi bil raz prižnico govoril kaj razžaljivega zoper „Slovensko društvo“ in zoper „Rodoljuba“,

LISTEK.

Manica.

(Podoba iz otročjega življenja.)

Ne vem, kako je to; kamor pogledam, vse polno je otrok. Ako sem doma v svoji sobi, je tolik krik pod mojim oknom, da mislim, da so najmanj iz treh fara otroci prišli meni nagajat. In ko pridem ven, da bi jih prepodil, ali mislite, da beže? Kaj še! Vse kriči: „strije, strije!“ in vender sem strije le jednemu. S palico maham krog sebe — udariti se bojim, ker potem bi bil krik še večji — otroci se me oklenejo ter mi preobračajo žepe, naprej ne morem, nazaj ne smem — kako lahko bi koga pohodil in imel potem sitnosti. Kadar so mi pa izpraznili vse žepe in pobrali, kar ugaja njih sladkosnednosti — kaj takega moram vzeti vselej sabo, kadar grem z doma, samo da se obranim otročje nadležnosti — potem me

še izpuste in se pripravajo med sabo, ker ni dobil vsak, kolikor bi rad.

Ko sem jaz bil otrok, ni bilo tako. Naša vas je majhna. Samo štirje kmetje so bili takrat, na konci vasi pa mlin. Mlinar imel je tudi gostilno. Sedaj je vse drugače. Kmeta sta samo še dva, hiš je pa več in gostiln tudi.

V celi vasi smo bili samo trije otroci. Pri sosedu na desni so bili vsi odrasli, pri onem na levi vsi pomrli, pri tretjem jih neso imeli, moji bratje bili so mlajši po šolah, starejši po svetu, sestra bi se mi bila že omožila lahko, ko bi bil kdo vprašal po njej. Samo mlinar imel je dve deklici, Manica bila je mojih let, Ivanka pa malo mlajša.

Kakor sem že rekel, je imel mlinar tudi gostilno. Tja so zahajali sosedje: posebno po zimi bili so več pri njem, kakor doma. Ako so prav šli domov, ostali so večkrat na „tramu“. Ker mlinar ni znal pisati, imel je

ako je pa kaj takega govoril, da to preklicuje, zato je bil naš zastopnik takoj pripravljen sprejeti ta preklic kot poravnavo in niti stroškov ni zahteval od obtoženca, ker bi ga bili ti stroški gledé na skromne dohodke njegove fare prehudo zadeli. Oba zastopnika podpisala sta potem poravnavo ter določila, da se ima priobčiti ta poravnava za nas v „Rodoljubu“, za g. fajmoštra Jakelj-na pa v „Domoljubu“, vse to brez vsake opazke. Navadno se sicer v vsako poravnavo zapiše, da se ima vse storiti proti rubežni, a ker sta se naš zastopnik in zastopnik obtoženca popolnoma zanašala na oba lista, se v to poravnavo ni vsprejel noben odstavek.

Žalibog, da smo se zopet motili! „Rodoljub“ je, kakor je bilo določeno, poravnavo, v kateri spričuje g. župnik Gregor Jakelj naše poštenje, priobčil v prvi številki tega meseca, g. zastopnik obtoženca pa je ob enem in pravočasno poslal poravnavo tudi „Domoljubu“ s prošnjo, da naj jo, kakor je bilo dogovorjeno, priobči v svoji številki z dne 1. t. m. No, mi smo obračali, g. Andrej Kalan, stolni vikar in urednik „Domoljuba“ pa je obrnil! Zastonj smo namreč preobračali vse strani „Domoljuba“ z dne 1. t. m., naše poravnave nismo nikjer našli, pač pa smo srečali že par dnij prej v „Slovincu“ jako strupeno opazko o tej poravnavi, v kateri se očita g. župniku Jakelj-nu vse, samo pamet ne. No, na to opazko, s katero se je poravnava prvokrat prelomila, odgovoril je že prav pošteno „Slovenski Narod“ in zato nas ne briga več tisto čenčanje „Slovenčevo“.

G. Andrej Kalan, kot urednik „Domoljuba“ pa je modroval v soglasji s „Slovincem“ mend atako-le: „Šmentano čudno bi se brala v „Domoljubu“ izjava mojega prijatelja g. župnika Gregorja Jakelj-na, da nima prav ničesar zoper „Rodoljuba“ in „Slovensko društvo“, čudno bi odkimavali tej izjavi farani goriški, ki so poslušali in slišali pridigo dne 16. avgusta 1891., ne bom je vsprejel v list poravnave in je ne bom! Saj se jaz

tam vsak svoj prostor, in na teh bilo je polno kljuk in križev. Ako so šli kam drugam, kmalu je bil mlinar za njimi. Mož je bil odkritosrčen, povedal je rad vsakemu svoje in to brez ovinkov. In vender so ga radi imeli vsi, ker pomagal je rad, kjer je bilo treba in ni bil oderuh. Žene njegove se ne spominjam več, hodil sem še v sami srajci, ko mu je umrla.

Tako smo bili torej le mi trije vedno skupaj, iz drugih vasij otrok neso puščali med nas. „Kako žival bi našli in kaj slabega bi slišali“, modrovala sta naša očeta. In radi smo se imeli, posebno pa sem jaz imel rad Manico in Manici bil sem jaz ljubši od rodne ji sestre Ivanke. Kadar smo bili v hiši presitni, zapodili so nas na vrt in tam smo se igrali, največkrat „peklo, vice in nebesa“. Manica je bila vselej prva gori; jaz sem bil še v peklu, ona že v nebesih. Navadno je bilo tako, a vselej je bila žalostna, ker nesva skupaj prišla v nebesa.

nikjer nisem podpisal, želja in prošnja duhovnega brata mi je, kadar gre za „blagor stranke“, deveta briga, g. fajmoštru Jakelj-nu pa je tudi pomagano, ker se lahko sklicuje na to, da je storil, kar je zamogel, da pa jaz, Andrej Kalan — nočem“. In tako se je tudi zgodilo. Gospod Gregor Jakelj sklicuje se na gospoda Andreja Kalana, gospod Andrej Kalan pa na postavu, katera ga ne more prisiliti niti v to, da bi sprejel v svoj list plačan inserat kakega sleparskega židovskega trgovca, kakeršnih inseratov pa sicer „Domoljub“ časih kar mrgoli. Krajcar je pač dober, kjer se dobi, saj na njem ni zapisano, da ga je žid dal unetemu katoliškemu kaplanu! Za našo poravnavo, za to spričevalo našega poštenja pa predali „Domoljuba“ neso bili odprti tudi za lepe krajcarje ne. Je li bi ne bila dosegla tega resna osebna zahteva g. župnika Jakeljna, ne vemo, po črki besedah postavé se ga v tako zahtevo tudi prisilite ne sme. Sicer je, kakor smo že povedali, po besedah postave pri tej stvari brez madeža g. fajmošter Gregor Jakelj in istotako tudi g. stolni kaplan in urednik „Domoljuba“ Andrej Kalan, ravno tako, kakor je tudi vsake obveze prost tisti dolžnik, ki pratike in jezika nevesčemu, a na poštenje dolžnika zaupajočemu upniku obljubuje, da bo plačal na sv. Nikolà dan. — V tem obziru nam ne pristoja nobena sodba, krivi smo pač sami svoje zaupljivosti, hoteli smo s predstoječim člankom le svojim naročnikom in bralcem razjasniti celo zadevo in ako smo na čelo tega članka zapisali besedo „figa-možje“, nanaša se ta beseda in ta naslov le na tiste neznane osebe, katere so zakrivile, da g. fajmošter Gregor Jakelj pri najboljši volji ni mogel prisiliti uredništva „Domoljuba“, da bi bilo vsprejelo našo poravnavo in katere so vsled tega tudi prozročile, da g. Gregor Jakelj ni mogel ostati — možbeseda.

Nekoč priprosila je v vas stara ženica in pravila je iz kart srečo materi in sestri. Gledal sem jo tako radovedno in povedala jo je tudi meni: „Bogato se boš oženil, srečen boš v vsem, kar boš počel“. Jeza me je popadla; da bi se jaz ženil kedaj! Tekel sem v mlin. Kmalu za mano bila je tudi starka tam. Hotela je vedeti tudi Manica srečo svojo in izvedela jo je: „Dobrega moža boš dobila, dolgo in srečno boš živela“. Veselil sem se Maničine sreče in pozabil svojo jezo.

Začela sva hoditi v šolo. Odslej je bilo igre malo manj, pa kaj, saj sva bila skupaj tudi v šoli, samo dve klopi sta naju ločili. Koncem leta pa sva bila oba prva, Manica med dekleti, jaz med dečki. Drug drugega sva se veselila.

Ker sem bil torej prvi, odločili so me doma v mestno šolo. Šel sem rad, cele počitnice sem se veselil tega trenutka. Mi vsaj brat ne bo mogel nagajati, da sem vedno pri Manici. Dolg čas mi ne bo, saj bom imel

Politični nauk.

Posestniki, podpirajte in ustanovljajte posojilnice!

O posojilnicah pisalo se je že dosti, pa mislimo, da še ne preveč, ker še vedno je kateri, ki jih ne pozna dovolj. Kaj pa so posojilnice? Ime kaže, da so one naprave, pri katerih se izposoja in sicer denar izposoja. Denar za izposojanje pa posojilnice dobivajo od ljudij, ki ga nalagajo pri njih na manjše obresti ali interese, samo da jim ne leži delj časa zastoj v skrinji in da so brez skrbi zaradi ognja. Posojilnica je torej neka naprava, ki jemlje denar v gotovo hranitev in ga zopet izposoja. Navadno plačujejo posojilnice od hranjenih vlog krog 5 od sto in izposojajo po 6 od sto.

Kdo pa je porok za denar, ki se daje v shrambo? Poroki so vsi, ki vstopijo kot deležniki ali zadrugarji v društvo, in sicer so poroki z vsem svojim premoženjem ali vsaj za dvakrat toliko, za kolikor so se podpisali. Kjer so deležniki poroki z vsem premoženjem, imenujejo se posojilnice z neomejeno zavezo, kjer pa tega ni, se imenujejo posojilnice z omejeno zavezo. Posojilo dobiva le kdor pristopi k društvu, denar hraniti pa da lahko vsak.

Marsikdo straši se pristopiti takemu društvu, ker je odgovoren tudi za vso zgubo. Ali pomisliti velja, da ni samo on odgovoren, temveč da so vsi, in da torej vsi društveniki pazijo, da prav gospodarijo z denarjem ter da izposojajo le potrebnim ljudem ne pa takim, ki so znani za slabe gospodarje in zapravljivce. Sploh se pa taka zguba do sedaj v nas še ni nikdar pripetila ter se pri umnem gospodarstvu tudi ne more.

Rekel bi kdo, da posojilnic ni treba, ker denar dobi se tudi od bogatejših domačinov. V mnogih krajih je to mogoče, toda navadno zahteva tak mož visoke odstotke. Kar mu ne daš v gotovini, prinesiti mu moraš še v drugih pridelkih, povrhu za dobroto in večidel bojiš se srečati

takega upnika, ki večkrat za dolžnika tudi nima kaj trdnega računa. Pri posojilnicah tega ni. Račun dobiš v roke v domačem jeziku in posojilo vračaš lahko tudi po samem goldinarji, kateri denar vlegaš polagoma v hranitev, dokler ni pokrit ves dolg. Navadno posoja se na pol leta, v katerem času si kmet ali rokodelc z izposojenim denarjem večidel toliko opomore, da posojilo lahko vrne, ako tega ni moč, se mu pa rok za vrnitev posojila navadno podaljša.

Na več let posojilnice navadno ne dajo denarja, ker se za posojila malokdaj zavarujejo ali intabulujejo na zemljišča, ampak zahtevajo le porokov, ker je to dosti ceneje. Za dolgo posojajo le prave hranilnice ali „šparkase“, ki se pa na zemljišče intabulujejo, kar je precej dražje. Na Kranjskem je najcenejša „Mestna hranilnica v Ljubljani.“

Rekli smo, da so posojilnice koristne tudi za one, katerim ni treba izposojati si, ampak ki hočejo kaj prihraniti. Omenili smo, da ne velja gotovine imeti v skrinji ali celo skrite drugej, ker prvič je greh, da bi ležal denar brez koristi, drugič je pa tudi v nevarnosti zaradi ognja in drugih nesreč. V posojilnicah slednjega ni, ker se denar hrani v gotovih shrambah in železnih blagajnicah, prvega pa zato ne, ker se izposodi in precej nosi odstotke. Res, da se ti odstotki navadno le štiri in pol ali pet, torej manjši, kakor bi se dobili pri potrebnem dolžniku, ali pomisliti velja, da tudi za pogubo ni res nobene nevarnosti, ker so za vse uloge porok vsi družabniki, tam pa je sam dolžnik, dalje da ni treba terjati in tožariti, ampak posojilnica denar vrne samo, da se zahteva. Pa tudi če dobiš denar vrnen, ne moreš ga precej izposoditi na dobro mesto, v posojilnici pa ti nosi odstotke brez odloga. Par goldinarjev, ki ti jih dolžnik obljubi več,

brata tam. A zadnji dan sem se zjokal, ko sem šel od mlinarjevih, ko sem se poslavljaj od mile mi matere, ki me je tolažila: „nič ne maraj, saj boš kmalu zopet doma“ in si brisala objokane oči. Tedaj mi je bilo neizrecno hudo pri sri.

V mestu mi je bil dolg čas in z bratom si nisva bila taka prijatelja, kakor doma. Strahoval me je preveč. In Manice ni bilo! Ko pa sem prišel zopet domov, bila je prva moja pot k Manici. In kako me je bila vesela, še bolj pa jaz nje. Zdela se mi je še gorja, ko lastna mi mati.

Prosila je očeta in prosila in obljubil jej je, da pojde tudi ona v mesto. Čudno se jej je zdelo le, da tam ne hodijo dečki in deklice skupaj v šolo. Pa tolažila se je, da bova o prostem času skupaj. Ko pa jej je povedal oče, da pojde ona k nunam in bo v samostanu, da ne bova skupaj, se je milo jokala in komaj sem jo utešil, da jo bom hodil obiskavat.

Bila sva v mestu. Drug drugemu sva bila blizu, a videla se nisva nikdar. Kadar sem šel mimo samostana, upiral sem oči v vsa okna, a nobenega obraza nesem videl.

Očeta sta prišla v mesto. Imela sta skupne opravke pri notarju. Takrat sva se zopet videla. Koliko sva si imela povedati! Samega veselja nisva opazila, kako kašlja Maničin oče. Pa otroka sva bila in kateri otrok pazi na take stvari. Povedal je nama, da bo umrla Ivanka, da je hudo bolna. Žal nama je bilo, a jokala nisva, saj otrok ne vé, kaj je smrt!

V drugo sta imela očeta zopet priti na semenj. Prišel je samo moj oče, Maničen je bil bolan, Ivanka pa je že ležala v hladni zemlji.

O postu bil je Maničin god. Spisal sem na lep papir voščilo, kupil presto (preste sem jaz tako rad jedel) in šel v samostan. Čakal sem dolgo, dolgo! Nazadnje pa so se venderle odprla vrata in prijazno me je vprašala vratarica:

pridobiš torej pri posojilnici s tem, da nimaš z izterjevanjem ne potov ne jeze, da na zgubiš nič interesov z iskanjem drugega varnega dolžnika in kar je mnogo vredno, da nimaš skrbi zaradi izgube.

Ako imaš na primer v jeseni nekaj čez sto goldinarjev, s katerimi misliš kasneje kupiti par juncev, ne drži jih v skrinji, temuč daj jih v posojilnico in v par mesecih nesli ti bodo vsaj toliko, kolikor ti je potrošiti na potu v semenj.

Posojilnice pa so tudi koristne, ker svoj pravi dobiček porablajo za dobre namene, n. pr. za domače šole, za ponesrečence, za revne cerkve i. t. d. Tako so slovenske posojilnice preteklo leto za take namene izdale čez 7000 gld. Dobroto in korist posojilnic pa je sprevidela tudi država sama, ker posebno od l. 1873., ko je izšla posebna postava o njih, podpira jih zlasti s tem, da jim nalaga manjše davke in davščine.

Tako dovoljuje zakon ali postava znatno manjše kolke ali štempelje onim posojilnicam, ki imajo zraven nekih drugih zahtev neomejeno zavezo ali poroštvo in ki posojujejo le na zadolžnice ali dolžna pisma ne pa na menice ali „vehselne“, ker te so za navadnega človeka prehitre in preostre. Kolikor nam je znano, ima na Kranjskem te olajšave samo posojilnica v Žužemberku; druge se niso še pobrinile zanje.

Vsled teh koristij pa po Slovenskem posojilnice rasejo bolj in bolj; preteklo leto bilo jih je 47 in med temi na Kranjskem 13.

Vse te posojilnice prevele so preteklo leto krog devet milijonov goldinarjev denarja, imele so koncem leta za blizo 4 milijone gld. hranilnih ulog in izposojenega denarja čez 4 milijone gld.

To so pač lepe vsote, pa morejo se še podvojiti in potrojiti, kajti samo na Kranjskem je še 17 takih sodnih okrajev, kjer ni nobene posojilnice, zato pa marsikak oderuh. V vsakem večjem kraju, kjer je več razumnih mož, trdnih v računstvu in pisavi, naj bi se napravila posojilnica, ker v združbi je moč in če tudi mali posojilnici ne bo pisati veliko posojil, vendar bodo tista čisto gotova, ker v malem okrožji pozna se bolj, komu je posoditi, komu pa ne, mej tem, ko je to dosti težje posojilnici, ki se peča z večjim, manj znanim svetom. Zato naj bi se, če le moč, v vsakem sodnem okraju napravila posojilnica. Ustanovitelji novih posojilnic dobili bodo lahko pouk od bližnjih posojilnic ali pa od zveze slovenskih posojilnic v Celji, ki ima svojo pisarnico v Celjski posojilnici. Zvedeli smo, da je tudi že spisana pouk kako ustanovljati in voditi posojilnice ter da se bode še to leto tiskal.

Bog daj, da bi vse to delovanje vzbudilo pri nas dosti in trdnih posojilnic, ker letake zboljšale bodo naše gmotno stanje, z njimi pa našo slovensko zavednost in moč, kajti prazen žep nima poguma in raztrgana streha ni sloveča.

Politični pregled.

Presvetli cesar, o katerem smo že zadnjič povedali, da je obiskal zlato Prago, počastil je s svojo navzočnostjo tudi nemško mestoce Liberce. Nekaj ur, predno se je peljal cesarjev vlak v Liberce, razstrelil je doslej ne-

poznani hudodelec železniški tir. Položil je bil pod nasip dve bombi, nabasani z neko raznesilno tvarino in jo užgal. Ker so škodo takoj popravili, mogel je cesar vendar obiskati Liberce, kjer so ga sprejeli zelo slovesno.

„Kaj bi rad?“

„K Manici!“

„H kateri Manici?“

„Saj je le jedna Manica in te je jutri god“.

Milo me je pogledala. „K Manici ne moreš, Manica je bolna“.

Zjokal sem se in jokaje bežal domov. Stara moja gospodinja pa me je že čakala. Čez glavo gledal ji je brezovec, ki ga je držala na hrbtu. Ušel sem se ji bil z doma. Ko pa je zagledala zmečkano voščilo v jedni roki, kos solzâ premočene preste v drugi, smilil sem se dobri starki. Ničesar drugzega ni mogla spraviti iz mene, kakor: „bolna je“. Tisti dan nesem bil tepen.

Prišla je Velika noč. Oče je prišel pome in vzel je tudi Manico sabo. Zidovje ni zanjo, je rekel. Manica je bila slaba in le malo je govorila. Jaz pa sem ji govoril in govoril, da bi jo zvedril. A le trudno se je nasmehovala. Nazaj v mesto peljal me je oče samega.

Ko sem prišel zopet domov, Maničinega očeta že ni bilo več. Manica je ležala in neso me pustili k njej. Lazil sem krog hiše in lazil cel teden. Lepega jutra pa jo le pripelje postrežnica na vrt. Zagledala me je in pogledala z veliki svojimi očmi tako mило, tako ginljivo, da ne morem pozabiti onega pogleda. Sedla je na stol, jaz pa sem se priplazil k njej in se vlegel v travo kraj nje. Govorila nisva dolgo nič, nazadnje pa le pravi: „Janezek, umrla bom, vidiš, vselej sem bila prej v nebesih ko ti“.

Jaz pa sem zaihtel: „Ne, ne, umreti ne smeš! Kôga bom pa imel potem na svetu?“

„Slaba sem“, odgovorila je Manica tiho. Postrežnica nesla jo je nazaj v hišo. Nesem se upal za njó.

Ko je popoldne zazvonilo mrliču, vedel sem takoj, komu zvoni.

Starki so bile karte slabo pokazale. Manica živela je le kratko življenje, jaz pa se nesem oženil in tudi sreče še nesem našel nikjer. Le ti nadležni otroci me imajo še radi.

Nemci niso mogli niti pri tej priložnosti mirovati, ampak pretepli so nekaj Čehov do krvi, samo zato, ker so ti pozdravljali cesarja v svojem jeziku s „slava“ klici. Cesar je sam videl ves ta pretep, ustal z voza in dvakrat zažugal, kar pa ni Nemce prav nič motilo. — **Državni zbor** sešel se je dne 8. oktobra. Nemški liberalci se trudijo na vse kriplje, da bi sestavili vkupno s Poljaki večino, kar se jim pa še ni posrečilo in se jim bržkone tudi ne bode. Finančni minister predložil je državni proračun za l. 1892. Čistega prebitka je za prihodnje leto preračunjenega samo nekaj čez pol milijona goldinarjev, torej veliko manj nego za letos. Da je prebitek tako majhen, tega so krive nove terjatve vojnega ministra, ki hoče zopet pomnožiti našo vojsko. — Razmere na **Češkem** se vedno poostrujejo. Vlada je mislila, da bode po cesarjevem potovanju lahko uveljavila ono zloglasno češko-nemško spravo, ki se je sklenila proti volji naroda, a Čehi je ne marajo in se branijo kar najodločneje. Mladočehom pritrjajo zdaj celo največji zagovorniki te sprave. Staročehi sami zahtevajo, da se izpremeni korenito. — **Zagrebska razstava** privabila je mnogo slovanskih gostov in pred kratkim obiskali so jo tudi Čehi ter bili vsprejeti zelo sijajno. Žal, da so razmere mej domačimi strankami jako žalostne, kajti mej sabo se prepirajo in ravsajo v jednomer in to na očitno škodo vsega naroda, kajti Madjari uporabljajo vsako priliko, da si utrde svoje stališče in da si naklonijo gmotne dobičke. — Na Dunaji je glavni tabor **protižidovske** stranke, katera je do zdaj vedno zložno postopala z duhovščino. Ker so pa nekateri duhovniki stavili prevelike terjatve, razdvojila se je stranka, in vodje Liechtenstein, Lueger, Sneider in drugi začeli so odkrito ruvati proti klerikalcem, kateri pa sami na Dunaji tako nimajo nič upliva. — Tudi **madjarski državni zbor** sešel se je pred kratkim in kakor kaže vse, bil se bode mej vlado in njeno stranko in mej opozicijo kaj hud boj. Vse opozicijske stranke združile so se proti sedanjemu ministerskemu predsedniku, a budimpeštanski dijaki prirejajo dan na dan velike demonstracije proti posameznim ministrom. Da je pod takimi pogoji narodne zbornice plodonosno delovanje nemogoče, je samo po sebi umevno. — **Ruski car**, ki je pred kratkim potoval skozi Berolin in odklonil nemškega cesarja obisk, prišel bode, kakor se zdaj znova zatrjuje, koncem meseca oktobra vendar v Berolin, a samo na jeden dan. Rusko posojilo 500 milijonov frankov pokrili

so francoski denarni zavodi, a nekateri nemški bankirji hoteli so pri tej priliki tudi kaj dobička imeti in začeli zbirati podpise za to posojilo. Ker so se pa Nemci nad tem močno spodtikali, morali so to zopet opustiti. Nemci so mislili, da bodo s tem Rusom kaj škodovali, a prevarili so se močno, kajti Rusi dobili so potrebne milijone tudi brez Nemcev. Ruski minister vnanjih zadev, Giers, obiskal je te dni italijanskega kralja Umberta v Monci pri Milanu, kjer so se tedaj mudili tudi drugi državniki italijanski in ruski. Temu obisku pripisuje se velika važnost in nekateri, zlasti nemški listi ugibajo celo, da namerja Giers pregovoriti kralja italijanskega, naj se pogodi s Francijo in izstopi iz trojne zveze. — V **Rimu** bila je te dni velika razburjenost, ki se je hitro razširila po vsej Italiji in zbudila pozornost vsega sveta. Neki francoski romarji, ki so bili prišli v Rim poklonit se sv. očetu, obiskali so tudi grob prvega kralja italijanskega, Viktorja Emanuela, in zgol iz hudobije začeli pljuvati na grob ter upiti: „kralj razbojnikov in tatov.“ To je Rimljane strašno razjezilo in začele so se velikanske demonstracije, kakeršnih svet že dolgo ni videl. Da ni postopala policija tako odločno in ostro, gotovo bi se bila primerila kaka nesreča. Tiste romarje, ki so pljuvali na grob kralja italijanskega, iztirali so iz dežele in je odgnali z orožniki čez mejo. — Nekdanji francoski general in minister **Boulangier** ustrelil se je v Bruselju na grobu svoje ljubice. General Boulangier združil je bil pred nekaj leti vse nezadovoljneže in hotel z njih pomočjo dvigniti iz tečajev sedanji red v Franciji, odpraviti republiko in si osvojiti vso oblast, morda celo cesarsko krono. To mu je izpodletelo, moral je bežati iz dežele, in ko mu je umrla prijateljica, ustrelil se je tudi on. — V nekem angleškem kopališči umrl je nagloma **Steward Parnell**, vodja irskega naroda, ki je delal več let Angležem toliko preglavice. Parnella je njegov narod nekdanj kar na rokah nosil, a ko se je v neki pravdi pokazalo, da je imel z ženo nekega kapitana nedovoljeno ljubezensko razmerje, zavrzel je narod svojega ljubljenca in mož je umrl brez ugleda in brez veljave, zapuščen in osamljen. — V mestu Nici razkrili so zdaj lep spomenik italijanskemu vojskovodji **Garibaldiju**. — Umrl je kralj Karol **würtemberški**, star že čez 70 let. — V **Švici** umorili so trije konservativci nekega lekarja, ker je bil strasten agitator za liberalce. — Turčija ima mnogo skrbij z ustaši v Aziji, katerih nikakor ne more premagati. —

Dopisi.

Z Dolenskega 15. oktobra 1891. (Ščuvanje proti našemu listu.) Nekateri gospodje ne opuste nobene prilike, da bi ne obrekovali naš list, kako je brezversk in škodljiv. V to, res malovredno početje zlorabljuje celo na svetem mestu prižnice. Tako je pridigoval v Žužemberku kaplan g. Ščinkovec pred kratkim le-té besede: „Nekateri pravijo, da so kristjanje, vendar brezverske liste beró in naročajo. Tudi pri nas usiljuje

krivi prorok in ponuja neki malopridni list. Ako Vam ta krivi prorok ponuja list, sežgite ga ali pa še bolje, ne plačajte ga! In tako dalje hudoval se je rudečelični gospod z vedno hujimi priimki ter strašil ljudij pred „liberalci“, pred brezversko šolo i. t. d. Vsled tega je ljudstvo res nekoliko zbegano; manj razsodni ljudje mislijo, da so že pogubljeni, ako bero nedolžni naš list. Kar jih je bolj razsodnih in ne manj pobožnih pa pravijo,

da tako besedičenje ne spada na cerkveno leco; temu pritrjujemo tudi mi in svarimo g. Ščinkovca prav prijateljski, naj ne prepeva takih neresničnih pesmij, sicer bi ga morali učiti drugih, kakor so ga že jedenkrat! — V Hinjah v Suhi krajini deluje se še drugače. Tudi tukaj straše naše naročnike, da je naš list zoper sveto vero in da ni dobre črke v njem, in jim prigovarjajo, naj list puste in ga pošljejo nazaj, ker drugače niso več dobri kristijani. Ker pa naši pogumni Krajince niso verjeli takemu opravljanju in ker so list le še prejeli, hodita dva gospoda poštnemu slu pred vas nasproti in mu vzameta doposlane in plačane „Rodoljube“, češ, da bi se domače ovčice ne pohujšale iz njega. Tudi ta dva gospoda opomnimo, da se tako ravnanje imenuje po postavi „tatvina“, ki je njiju stanu še bolj sramotna, kakor preprostemu človeku. Da se ta lov na naš list ovadi na sodišče, kaznovana bi bila gospoda ravno tako, kakor najslabši človek, ker pred kazensko postavo smo si vsi jednaki siromaki.

Iz Suhe Krajine 9. oktobra 1891. V naših krajih treba se je od nekdaj prebito ubijati, da se pošteno preživimo, pa letos nam je še huje, ker so nam zaprti vsi živinski semnji. Pri govedih smo še kaj skupili, letos pa ne sme na pašo in nam bo do spomladi požrla vso krmo. Bog se uamili! Treba bo spet zadolžiti se pri

naših trdih bogataših ali celo pri Kočevarjih, ki pa zahtevajo lepe interese in še več za dobroto. Ako nam ne bo pomagala posojilnica ali blagajnica v Žužemberku, imeli bomo kmalu samo rejno živino, ki je siromakom pač še dražja, kakor prav velik interes. Živinske zaprtije smo si res nekaj sami krivi, ker premalo pazimo, kaj nam zanaša kugo; dobro bi bilo, da bi nas kdo poučil v „Rodoljubu“, kako se treba po postavi ravnati. — Ko bi imeli z živino vsaj drug zaslužek, da bi na primer višje oblasti napravile vožno cesto po Krajini, bi si še zaslužili par krajcarjev. Leta in leta govoré, da se bo prelaga cesta s Smuke na Hinje in od ondu čez Prevole na Zverče z zvezo na Ratje, pa vse govoričenje nekam zgine, samo naši kameniti kolovozi in kozje steze nam ostanejo. Da bi nas le kdo poučil in nam pomagal, kako pridemo do boljnih cest! Pa naši poslanci se menda malo zmenijo, tudi tisti, ki smo jih zadnjič volili. Pred tedni hotel je poslanec g. Šuklje iz Brezovega Dola na Žužemberk, pa siromak zašel je precej onstran vasi s kamenite steze v ravno take stelnike in goličave. Ker se je stemnelo, pripravljaj se je že, kako bo prenočil pod milim nebom, pa naletel ga je vender še neki visejski sejmar inga pripeljal nočit k Pirci na Visejec. Ne vem, kako je kaj spal visoki gospod na trdi slami, a to vém, da naših potá ne bo pozabil!

Slovenske in slovanske vesti.

(Cesarjev god) dne 4. oktobra slavil se je tudi po vsem Slovenskem. Povsod bile so sv. maše in narod naš pokazal je z nova, kako srčno ljubi dobrega svojega vladarja.

(Družba sv. Cirila in Metoda.) Prepotrebno naše šolsko društvo napreduje prav izvrstno in posebno je lepo, da se zanimajo za narodno šolo tudi slovenske žene. Tekom tega meseca ustanovljeni sta bili dve novi ženski podružnici, jedna v Kamniku, jedna pa v Št. Peterski fari v Ljubljani. Slovenske matere, posnemajte lepa ta vzgleda.

(Občinske volitve na Koroškem.) Na Koroškem vršile se bodo v kratkem občinske volitve v mnogih takih županijah, kjer so sicer Slovenci v večini, a v odboru vender le gospodarijo nemškutarji. Naši rojaki pripravljajo se zelo marljivo na boj, da strmoglavijo vsaj nekatere teh nemških trdnjav, ki razvoj in napredek slovenstva ovirajo, kjer je le mogoče. Če bo storil vsak posameznik svojo dolžnost, je zmaga gotova.

(Potočnikova slavnost.) Dne 4. t. m. slavila je čitalnica v Št. Vidu nad Ljubljano 25letnico svojega obstanka in pri tej priliki odkrila spominsko ploščo svojemu ustanovitelju, slovenskemu pisatelju, pesniku in skladatelju Blažu Potočniku. — Slavnost vršila se je kaj lepo in dokazala, da šentvidski čitalničarji hranijo svojemu ustanovitelju časten spomin. Blaž Potočnik rodil

se je dne 31. januarja 1799. l. v Snuzevem pri Kranji, postal 20. septembra 1822. mašnik in prišel l. 1833. kot župnik v Št. Vid. Potočnik je bil vselej odločen narodnjak in geslo njegovo je bilo: „Narodnost je prva podpora, je pogoj svobode.“ — Potočnik je zložil celo vrsto lepih pesmij, ki so postale sčasoma prav narodne pesmi, kakor „Pridi Goren'c“, „Zvonikarjeva“ in druge, spisal mnogo drugih knjig in zato tudi zasluži, da mu ključemo hvaležnega srca: Slava!

(Goriška razstava.) Razstava, katero je letos priredila kmetijska družba goriška, bila je dosti lepa, zlasti pa so se odlikovali goriški Slovenci, ki so bili prav častno zastopani. Nesramno se pa mora imenovati postopanje furlanske manjšine v deželi, kajti nje zastopniki, ki imajo oblast v pesteh, skušali so na vse mogoče načine potisniti v kot slovenski živelj in dajali svoji mržnji do Slovencev pri vsaki priliki duška, tako da obžalujemo, da so se goriški Slovenci sploh udeležili te razstave. Furlani sami bi bili z razstavo sramotno propali.

(Državnozborska volitev v Istri.) Dne 30. oktobra vršila se bode volitev državnega poslanca za istrske okraje Koper-Poreč-Pulj namesto odstopivšega italijanskega poslanca Tomaža Vergottinija, katerega izvolitev je bil državni zbor razveljavil vsled grdih nepostavnostij, ki so se godile. Italijanski kandidat je neki marki Polesini, združeni Slovenci in Hrvatje pa bodo volili odlič-

nega rodoljuba dr. Matka Laginjo, advokata v Pulji. Ako Bog da in sreča junaška, zmagali bodo pri volitvah Slovani.

(Vinorejci, posnemajte ga!) Na Bizeljskem, menda v Stari vasi, je vinogradnik z imenom Kovačič, ki nima drugega, kakor kočo in gorico. A ko je trtna uš vse vinograde uničila, tudi njegovemu ni prizanesla. Mož je hodil zdaj na delo v državno trtnico, kjer se je naučil ameriške trte saditi in cepiti. Kar se je ondu naučil, to je doma uporabil in zasadil svoj vinograd tako lepo s cepljenimi amerišskimi trtami, da je veselje in da bode letos imel že precej veliko grozdja, mošta in vina. Ljudje se temu kar čudijo in hodijo od daleč gledat njegov vinograd. Vinorejsko društvo štajersko priznalo je zaradi tega Kovačiču častno darilo, a dobil bode tudi od štajerskega deželnega odbora 20 cekinov.

(Novomeške homatije.) V Novem mestu nastavljen je že delj časa še iz Postojine dobro znani c. kr. okrajni glavar g. Friderik vitez Schwarz. Začetkom šolskega leta sedeli so v neki novomeški krčmi nekateri slovenski dijaki, se menili o nemškutarjih celjskih in končno zapeli pesem „Hej Slovani“. Pri drugi mizi sedeli so g. vitez Schwarz, neki baron Schönberger in „slovenskega“ deželnega glavarja Detele nemčurski sinček. Slovensko petje razdražilo je teh gospodov nemške živce, g. vitez Schwarz zapovedal je dijakom, da naj molče, in ker so ga ti opozorili, da on kot gost nima ničesar ukazovati, poklical je redarja, kateremu so morali dijaki povedati svoja imena. G. vitez Schwarz ova dil je dijake gimnazijskemu ravnateljstvu, katero je dijake zaradi nedostojnega vedenja tudi kaznovalo. To pa g. vitezu Schwarzu še ni zadoščalo, nego zahteval je od visoke deželne vlade, da se dijaki kaznujejo tudi politično. Vlada odposlala je krškega okrajnega glavarja v Novo mesto in ta je po dolgi preiskavi obsodil tožene dijake v večdnevni zapor. Meščanstvo novomeško je vsled tega silno razburjeno, še bolj pa po g. viteza Schwarz dodatkih k tej sodbi. V Novem mestu so zdaj take razmere, kakor da je razglašeno obsedno stanje. Ker se je županu novomeškemu odvzela uprava policijske oblasti, ne da bi ga bili o tem obvestili, odpovedal se je mnogoletni župan dr. Poznik svojemu dostojanstvu, in bode nova volitev dne 18. t. m. Slovenski poslanci Šuklje, Klun in Povše šli so se pritožiti k ministerskemu predsedniku grofu Taaffeu in zahtevali, da se c. kr. okrajni glavar vitez Schwarz odpravi iz Novega mesta.

(Novo poštno poslopje v Ljubljani.) Spomladi bodo zidali novo poštno poslopje v Ljubljani, katero je bilo že zdavna silno potrebno. Nova pošta stala bode na cesarja Jožefa trgu, a troški so proračunjeni na 60.000 gl.

(Slovenske propovedi v Trstu) Vsled pritiska italijanskega magistrata ponehale so v stolni cerkvi tržaški dne 1. oktobra slovenske propovedi in slovensko petje. Župljani in sploh tržaški Slovenci čutili so se po tej naredbi globoko užaljene in odposlali so najodličnejše svoje može pred škofa, da izprosijo slovensko propoved. Tržaški škof sprejel je odposlance slovenske prav prjazno in jim pojasnil vso zadevo. Rekel je, da se je moral umakniti pritisku italijanskega magistrata, ker je ta patron stolne cerkve pri sv. Justu, izjavil pa tudi, da s tem niso odpravljene slovenske propovedi v Trstu, ampak samo premeščene. Namesto v cerkvi pri sv. Justu bodo odslej v cerkvi pri sv. Antonu starem, kjer bodo tudi vstale, naj delajo nasprotniki kar hočejo. Milostne besede škofa potolažile so žalostne Slovence nekoliko, razdražile pa Italijane močno. Nekaj dnij po tem škofovem govoru našli so v veži škofijske palače petardo, in jo ugasnili še predno se je razletela in naredila kaj škode, To je bil odgovor italijanske iredente.

(Lahonska predrznost.) V Pamjanu v Istri vršile so se začetkom tega meseca občinske volitve. Volilna komisija sestavljena je bila iz samih Italijanov, a ko je videla, da bodo zmagali Slovani, začela je kar brez vsega razloga odklanjati slovenske volilce, da je taj drzovitosti celo vladni komisar odločno ugovarjal. Ker pa niti to ni pomagalo, razvneli so se tudi skromni volilci slovenski, in nastal bi bil gotovo pretep, kakeršnega še ni bilo pri volitvah v Istri, da niso slovenski rodoljubi ljudstva mirili. Vladni komisar je volitev ustavil, žandarmerija pa je prepodila z volišča italijanske hujskače, ki so bili prišli iz Kopra.

(Zemljevid vojvodine Kranjske.) Ljubljanska knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg izdala je nov in prav lep zemljevid vojvodine Kranjske, na katerem so točno zaznamovani sodiški in politični okraji, ceste in železnice. Cena 80 kr., po pošti 85 kr.

(Puška repetirka.) Gospod c. kr. major Andrej Komel pl. Sočebnan izdal je za naše vojake prav dobro sestavljeno knjižico o novi puški, katera se dobiva pri g. pisatelju v Gradci (Grazbachgasse št. 20.) in pri vseh knjigotržcih. Cena 30 kr.

Razne vesti.

(Zagrebska razstava.) Lepo zagrebško razstavo obiskali so zdaj tudi Čehi in bili sprejeti z velikim naudušenjem. Iz Zagreba odšlo je posebno odposlanstvo najodličnejših meščanov v Djakovo, povabit škofa Strossmayerja, da obišče razstavo.

(Spomenik ruskim vojakom.) V mestecu Melk na Dolenjem Avstrijskem razkrili so dne 5. t. m. jako lep

spomenik, postavljen v spomin ruskim vojakom, ki so se tod zadušili leta 1805., ko so šli ykupno z našimi avstrijskimi vojaki na mogočne Francoze. Slavnosti, ki se je priredila pri tej priložnosti, udeležili so se mnogi avstrijski in ruski častniki.

(Angleške sodbe.) Angleški sodniki so časih kaj čudni može. To se je te dni v Londonu zopet pokazalo.

Neki trgovec prodajal je ostrige, vjete na francoskem obrežji, in to v času, ko je ostrige prodajati na Angleškem prepovedano. Trgovec je bil obsojen plačati kazni $\frac{1}{3}$ krajcarja! Ko bi pri nas na Slovenskem tako milostno sodili!

(Tajnosti morja.) Neka francoska ladja našla je sredi Velikega oceana steklenico, v kateri je bil listek, na kojem je čitati nastopne besede: „Ladja se je pogreznila. Pet dnij plavam v nekem sodu. Pomoči ni, upanja ni. Žeja in lakota sta neznosni. Zadnji pozdrav mili domovini. Anton Kriger.“

(Prijazna dekla.) V ponedeljek zjutraj prišla je pri neki bogati samici v Berlinu služeča dekla domov in našla svojo gospo vso krvavo na tleh. Dekla tekla je prestrašena iz stanovanja in klicala hišnika in druge ljudi na pomoč. Poklicali so hitro zdravnika, ki pa ni mogel storiti ničesar več, ker je bila stara gospa že mrtva. Kraj umorjene žene našel se je krvav kuhinski nož, gospa pa je bila zabodena v levo oko in v prsa, a na vratu se jej je poznalo, da jo je nekdo davil. Stara gospa se je brez dvoma zelo branila, ker nje obleka je bila na več krajih raztrgana, a lusalja, ki jo je navadno nosila, ležala je od nje več korakov daleč. Vse je kazalo, da je bila gospa siloma umorjena, akoravno ni manjkalo niti kaj zlatnine niti srebrnine, katere je imela zelo mnogo. Dekla, ki je bila zaslišana od sodnije, je izpovedala, da jej je gospa dovolila v nedeljo opoldne iti na izprehod, zvečer pa na ples, in da je izostala vso noč ter se vrnila šele ob 7. uri zjutraj. Natančna preiskava je pa dognala, da je dekla sama umorila svojo gospodinjjo, pobrala gotovi denar, kar ga je bilo v hiši, in šla potem na ples, kjer je bila ves čas zelo dobre volje. Pograbljeni denar, blizu 200 gld., našli so pri dekli; imela ga je zašitega v svojem krilu.

(Oproščen morilec.) V premogokopu v Trebiču na Češkem seznanil se je dvajsetletni rudar Vencel Rovs z osemnajstletno, izredno lepo delavko Barbaro Telin in kmalu ju je vezala silno strastna ljubezen, kateri se tudi dekletovi roditelji niso protivili. Ker se je pa tudi nekoliko premožni rudar Franc Kaluha zaljubil v lepo Barbico, hoteli so stariši prisiliti svojo hčer, da pusti Vencelna Rovsa in stopi s Kaluho v zakon. Dekle tožila je svojemu ljubčeku, da jo oče celo pretepa, ker Kaluhe ne mara, da se ga pa vender brani in da ga nikakor ne bo vzela. Prosila je celo Rovsa naj jo ubije, samo da jej ne bode treba stopiti s Kaluho pred oltar. Rovs se je začel vsled tega umikati svoji ljubici, a ker je izprevidel, da brez nje ne more živeti, je ukrenil, da se ustrelil. Kupil si je revolver in poiskal Barbico, da se od nje poslovil. Komaj je pa dekle izvedela, kaj namerja Rovs, prosila ga je jokaje, naj jej dovoli, da umrje z njim. Pokleknila je pred svojega ljubčeka in ga prosila, a on je ves razburjen poljubil jo na čelo in bežal od nje v bližnji

gozd. Dekle je hitela za njim in ves čas prosila: „Ustrelil me, brez tebe ne morem živeti.“ — V gozdu sedla sta Rovs in Barbica v grmovje, a dekle ni nehala prositi ljubčeka naj jo ustrelil. Rovs se je dolgo branil, naposled se je pa le udal. Barbica ga je uprašala, kam bo ustrelil, in Rovs je rekel, da je najhitrejša smrt, če se ustrelil v glavo. Dekle je mirno gledala, ko je Rovs nabijal revolver, potem se je oklenila Rovsu okolo vrata, ga poljubila in — Rovs je ustrelil. Dekle je bila hipoma mrtva, ni glasu ni dala od sebe. Rovs jo je položil na zeleni mah, ki je bil kmalu rdeč od dekletove krvi, nabil potem revolver znova in se sam ustrelil v senci. Čez nekaj časa se pa zopet iz nesvesti prebudi, in se ustrelil drugič v prsi, zaželena smrt pa le ni prišla. Dve noči in tri dni ležal je Rovs na smrt ranjen v grmovji, brez jedi in brez pijače. Šele tretji dan so ga našli in ga prenesli v bolnico, kjer so ga po dolgi bolezni vender le rešili. — Rovs prišel je pred kratkim pred porotnike; zatožen je bil, da je svojo ljubico Barbaro Telin umoril, a sodišče ga je umora oprostilo in spoznalo, da je ljubico svojo ustrelil, ker je bil v to „nepremagljivo prisiljen.“

(Grozna baba.) Nedavno je stala pred porotniki v Celovci ženska tako nenavadne hudobnosti, da jo je vredno omeniti v svarilen vzgled, naj Slovenci vidijo, kam pride človek brez vere in vesti, ki hoče služiti le svojemu telesu. To je 54letna kmetica Marija Tratler iz Vrhnih Gorij, zdaj že drugič omožena. Prvega moža je k temu pripravila, da je vse nanjo prepisal; potem pa je začela z njim tako trdo in grdo ravnati, da je moral svojo domačijo zapustiti, da je od hiše pobegnil in pri tujih ljudeh kot hlapec umrl. Imela je ves čas razne ljubimce, nazadnje se je pečala s svojim hlapcem Jožefom Šmitom. Ko je pa ta bolehati začel, ga ni več marala, posebno še zato ne, ker mu je bila precej denarja dolžna in se je tudi bala, da bi je ne izdal, ker ga je prisilila, da je njej na korist trikrat po krivem prisegel. Zato je sklenila, se ga znebiti. Obljubila je svojemu rejencu Antonu Izopu 500 gld., ako jej pomaga, da Šmita ubijeta. Po noči, ko je hlapec spal, vzela je ona veliko sekuro, Izop pa luč v roke, ter sta šla v hlev, kjer je Šmit spal. Trikrat je mahnila žena s sekuro po glavi nesrečnega hlapca, da mu je vse kosti v čepinji razbila. To se je zgodilo že leta 1881. Čeravno so žandarji mnogo popraševali, vender se takrat ni moglo zvedeti, kdo je Šmita ubil. Ljudje so pa mnogo govorili in dolžili kmetico in nje rejenca, posebno ker je ta (Izop) večkrat proti raznim ljudem katero sumljivo znil, da se je sam izdal. Pozneje jedenkrat je Izop za Katnico ukradel telico, in ona je s krivo prisego pred sodnijo zmagala, da je telico obdržala. Marija Tratler in Anton Izop sta do zadjega vse tajila; pa govorilo je toliko prič zoper nju, da sta bila oba obsojena na smrt na vešalah.

Poučne stvari.

Pogodi se prav, kadar daješ zemljišča v zakup.

Če daješ zemljišča v zakup (najem), pazi, da ne bodo v rokah zakupnika škodo trpela. Zakupnik skuša z malimi stroški dobivati obilo pridelka iz zakupljenih njiv. To se mu tudi posreči, a vselej le na škodo zakupodajalca, kajti zakupnik prideluje, ne da bi zemljo zadostno pognojil, zaporedoma sadeže, ki zemljo sčasoma tako izpijejo, da zgubi lahko za nekaj let vso rodovitnost. Pravilno gnojenje in skrbno obdelovanje je zakupniku deveta briga.

Zastonj se praska pozneje zakupodajalec, če vidi, kake preglavice mu dela zakupnik s površnim obdelovanjem zemljišč. Koliko tožb, koliko jeze in sovraštva nastane večkrat iz tega?

Da se ovaruješ take škode, bodi previden kadar sklepaš zakupno pogodbo ter stavi v njo tudi take pogoje, s katerimi skriš, da se ohranijo zemljišča kolikor mogoče rodovitna. V ta namen ti kaže pred vsem dajati zemljišča za več let v zakup, da se zakupnik sam potruži, ohraniti zemljišča rodovitna. Sicer pa je priporo-

čati, da sprejmeš v zakupno pogodbo poleg družih pogojev še sledeče:

„Zakupnik je zavezan ves čas obdelovati zemljišča na ta način, kakor so bila obdelana doslej. Njive v travnike predelati in obratno ali pa njive v večletna deteljišča premeniti, ne sme brez dovoljenja“.

„Zakupnik zamore njive po svoje obdelovati in katerekoli sadeže sejati, zavezan pa je vsako njivo vsaj vsako tretje leto enkrat pognojiti in na vsak hektar (blizu dva orala) najmanj 52 dvovprežnih in dobro naloženih voz hlevskega gnoja napeljati. O tem mora pravočasno obvestiti tudi zakupodajalca, da se ta lahko prepriča o izvršenem gnojenju“.

„Če zakupnik tega pogoja ne bi spolnil, plačati mora za vsak voz manj porabljenega gnoja 2 gl. (ali več) kazni“.

Kadar dajemo cela posestva v zakup, biti moramo še veliko bolj previdni, da nam zakupnik ne spravi posestva pod nič. O priliki hočemo tudi o tem kaj več spregovoriti.

Kako je kupovati konje?

Kupčija s konji je goljušiva. Če nisi dovolj oprezen, kadar izbiraš konja, opeharil te bode prodajalec ali konjski barantač, da bodeš pomnil! „Kdor ne odpre oči, odpreti mora možno“, to je star pregovor, ki velja najbolj pri tej kupčiji.

Konjski barantači so nevarni ljudje, ki imajo malo vesti in kateri osleparijo kupca, če je le mogoče. Posebno dobro razumejo ti ljudje prikrivati konjske napake ter vedo pomanjkljive konje z raznimi sredstvi tako pripraviti za kupčijo, da navadnega kupca premotijo in hitro njamejo na limanice.

Zapazi si torej sledeča navodila, po katerih ti je ravnati, če kupuješ konje:

1. Vzemi na pomoč poštenega živinozdravnika.
2. Odpravi mešetarja.
3. Barantaču ali prodajalcu ne smeš nikdar razodeti, da se ti konj dopade.
4. Ne zaupaj barantaču, ki ti svojevolsko kaže male napake na ponujenem konju.
5. Pri presojevanji konja ne poslušaj dost barantača, ne zmeni se veliko za njegove besede in ne glej na tiste dele telesa, na katere te barantač opozoruje,
6. Lepega in dragega konja ne kupuj nikdar od malega barantača, že celo pa ne od takega, ki bi ne mogel plačati stroškov za pravdo.
7. Zamenjaj konja z največjo previdnostjo in le tedaj, če ni drugače mogoče. Boljše storiš, če tvojega konja najprej prodaš in potem drugega kupiš.
8. Če si sklenil kupčijo, ne plačaj hkrati nikdar cele kupnine.

Žgano apno kot pripomoček proti krompirjevi gnilobi.

Naše kleti so preveč zaduhle, pregorke in prevlažne, da bi se letošnji krompir v njih dobro ohranil. Že zadnjič smo Vam tegadelj priporočali, da je treba kleti pridno prezračevati, krompir pa večkrat prebrisati, če ga hočemo varovati gnilobe. Danes vam pa svetujemo, da poskusite krompirjevo gnilobo zabraniti s žganim apnom, katerega je v ta namen polagati v kleti. Žgano apno (ne gašeno) ima to dobro lastnost, da vpije v se veliko vlažnost iz zraka in se pri tem samo gasi. Na ta način postane torej klet suha, kar je za dobro ohranitev krompirja neobhodno potrebno.

Apno polagamo v kleti v večjih kosih ali pa v koših. Razpadlo apno porabimo pozneje še s pridom za napravu morta ali pa za gnojenje.

Neki francoski kmetovalec — Monslar po imenu — svetuje, krompir z apnenim prahom potrošati. Krompir ostane na ta način čez leto dni zdrav in okusen.

Zaduhlost in vlažnost v kletih odpravljajo tudi s pokajanjem brinja in zažiganjem slame.

Gnojenje travnikov s kompostom.

Najboljši gnoj za travnike je dobro pripravljen kompost ali mešanec. O tem so vsi izkušeni gospodarji jednih mislij. Ta gnoj — napravljen iz raznovrstnih odpadkov — ima vse potrebne redilne snovi v sebi in sicer v tako ugodnem stanji, da jih travniške rastline zlahka vsprejemajo.

Koliko komposta je napeljati na travnike, to se ravna po njegovi dobroti in po rodovitnosti travnika. Za 1 hektar (blizu 2 orala) travnika potrebujemo najmanj 25 voz komposta, katerega je kolikor le moč jednako merno raztrositi. Najboljši čas za gnojenje travnikov s kompostom je sedaj na jesen.

Nabirajte sadne peške.

Sedaj je najlepša prilika za nabiranje sadnik pešk in zategadelj priporočamo napredujočim našim sadjarjem, da nabirajo za svoje drevnice rajše doma potrebne sadne peške, kakor da bi jih naročali za drag denar od drugod.

Posebno dobre hruškove peške dobimo od drobnic ali medvedk, jabolčne pa od lesnik.

Potrebne sadne peške za šolske vrtove preskrbi naj šolska mladež, kateri je to delo še najbolj kratkočasno.

Premočene škornje

sušimo najhitreje in najbolj, če jih napolnimo s suhim ovsom. Oves ima to lastnost, da se napije hitro vode. Ovsena zrna se navzamejo tegadelj hitro vlažnosti iz škorenj in ker se pri tem napnejo, se ne more usnje skrčiti. Tako se ohrani tudi oblika škorenj. Kakor hitro smo oves izsulji, obesimo lahko škornje še na gorak kraj, da se popolnoma posuše.

Kdaj naj se konji snažijo.

Konje za delo je najbolje zvečer češati (štrgljati) in v jutru krtačiti. Pri tem postopanju so konji po noči zelo mirni in se mnogo redkeje prehladijo, ako se jih v jutru češe. Vsled štrgljanja je koža razdražena in se konj mnogo hitreje prehladi, ako iz gorkega hleva pride na mrzel zrak. Ako se pa konj že zvečer štrglja, razdraženost kože čez noč preneha in ni tako nevarno, ako konj zjutraj iz gorkote na mrzloto pride.

Snaženje obleke.

Črno sukno najlažje osnažiš s tem, da jo položiš na mizo ter jo dobro skrtačiš s popolnoma suhim peskom. Ovratnik, ki je od las špehast postal, osnaži z mazilom, katerega napraviš iz špirta, zribane krede in nekoliko volovskega žolča. — Obnošen klobuk postane kot nov, ako ga dobro odrgneš s cunjjo, namočeno v petrolej.

Slovansko pevsko društvo na Dunaji

p. n. pevcem in pevkijam slovanskim na Dunaji!

Petje je vedno bilo krepak faktor v životu narodov v obče-posebe pa še slovanskih. Pesnijo Slovan vzdihuje in vriska, pesnijo se veseli in krepi, v pesni javlja iskrene svoje želje in izrazuje čustva svoja, narodna pesen slovanska je čisti in neizkaljeni sok v životnem njegovem deblu.

To jasno spoznanje prisililo je pred več ko 30 leti nepozabljive utemeljitelje našega društva, da so razvili na Dunaji za

stavo, pod katero naj bi se zbirale razkrojene pevske sile slovenske; pestovanjem pesni slovenske gojila bi se naj obenem tudi prèpotrebna iskrena slovenska vzajemnost, da bi s tem dosegel se visoki cilj, da bi vsak sveto služil višim interesom krasni domovini slovenski in vesoljnemu Slovanstvu.

To zastavo je naše društvo več ko 30 let èvrsto in visoko držalo kviško, tej hoèe i nadalje verno ostati vztrajno, tudi pri nepovoljnih sluèajih; krasna ta zastava bodi tudi v bodoèem letu središèe, krog katerega se bodo radostno zbirali vsi somišljeniki, katerim je mati narava u prsi usadila navdušeno slovensko srce, a s tem navdušenim srcem podarila jim tudi krasni dar petja.

Vsi vi pevci slovenski, vse ve pevkinje slovenske, hitite pod to zastavo, radostno vas bodedo pozdravljali.

Pevske vaje moškega zbora so vsak petek od 1/8. ure do 1/10. ure zveèer. I. Salvatorgasse 12, za dame pa vsak ponedeljek od 5. ure popoldne do 1/7. ure zveèer v dvorani „Slovenske Besede“ I. Wallnerstr. 2. Pevsko leto priène se s 1. oktobrom 1891. Èlani pevci in podpirajoèi sprejemljejo se vsak dan pri g. predsedniku J. Bouchalu I. Tiefer Graben 11. Na veselico snidenje! Živio!

Na Dunaji, dné 29. septembra 1891.

Odbor.

Loterijske sreèke

dne 15. oktobra t. l.

Brno 29, 71, 64, 20, 46.

Tržne cene v Ljubljani

dne 14. oktobra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 77	Špeh povojen, kgr.	64
Rež, „	8 12	Surovo maslo, „	70
Jeèmen, „	4 5	Jajce, jedno	3
Oves, „	3 5	Mleko, liter	8
Ajda, „	5 36	Goveje meso, kgr.	62
Proso, „	4 71	Teleèje „ „	58
Koruza, „	5 30	Svinjsko „ „	56
Krompir, „	2 50	Koštrunovo „ „	40
Leèa, „	10 —	Pišanec	35
Grah, „	10 —	Golob	16
Fižol, „	9 —	Seno, 100 kilo	1 87
Maslo, kgr.	— 88	Slama, „	2 14
Mast, „	— 66	Drva „ trda, 4 □ me'r.	7 —
Špeh frišen „	— 58	„ mehka, 4 „	4 60

Èastitemu p. n. občinstvu uljudno naznanjam, da bodedm odslej toèil **marceno pivo bratov Reininghausen iz Gradca** ter pristnega **belega prosekarja**.

Za mnogobrojno obiskovanje se priporoèa

Peter Križ,

(15) gestilnièar pri „Vrtnarji“.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljana I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za stromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne. (14—1)

Priporoèilo!

Podpisanec priporoèam se najudaneje slav. občinstvu v

izdelovanje vsakovrstne obleke.

Ker sem svoje znanje popolnil na ljubljanskem krojaško-obrtnem uèilišču, moèi mi je vsakovrstno obleko izdelovati po naj-novešem kroju in strogo po modi, a to po najnižjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

L. Hribernik,

krojaè

(6—4)

v Škofjiloki št. 90.

Prvi slovenski

Za leto 1892.

DIJAŠKI KOLEDAR

izšel je v

„Národní Tiskarni“

v Ljubljani.

Cena 80 kr., po pošti 85 kr.

Razprodaja!

P. KAJZEL

steklar na Starem trgu št. 15

razprodaja radi preselitve iz kupèijskih prostorov

pod tovarniško ceno

steklo, porcelan, beloprsteno robo, posodo za kavo, čaj, jedila, umivala, rakijo, pivo, vino itd. Raznovrstnih lepih podob, ogledal, lestencev, svetilnic za petrolej, viseèih in stojeèih, najnovejše dobe. Ob jednom naznanjam sl. občinstvu, da se **preselim 1. novembra t. l. v novo prirejene prostore v hiši g. dr. Ahaèièa na Starem trgu št. 13**, tik sedanje prodajalnice.

Priporoèam se sl. občinstvu za obilno naroèitev in obiskovanje.

Z najodličnejšim spoštovanjem

(9—4)

P. Kajzel.

Razprodaja!